

Agder lagmannsrett

Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Postmottak@bld.dep.no

Deres referanse
15/2056

Vår referanse
15-075 008 dbn

Dato
14.10.2015

Høring - forslag til endringer i barneloven for å fremme likestilt foreldreskap

1. INNLEDNING

Jeg viser til departementets høringsbrev 25.06.2015.

Lagmannsretten benytter anledningen til å gi uttalelse.

De foreslåtte endringer gjelder:

- Regler om felles foreldreansvar.
- Regler om flytting med barn.
- Regler om delt bosted.
- Regler om sanksjoner ved "samværssabotasje".

Hovedformålet med endringene er å fremme et "likestilt foreldreskap". Dette formålet er formulert slik i høringsnotatet:

"Det følger av regjeringsplattformen at regjeringen vil "likestille foreldrene som omsorgspersoner, med de samme rettigheter, men sikre at hensynet til barnets beste alltid veier tyngst i saker om barnefordeling og samvær". Forslagene til lovendringer som nå sendes på høring har som formål å likestille mødre og fedre som ikke lever i samliv, slik at de gis de samme muligheter og føler seg som likeverdige omsorgspersoner i forhold til barna."

Fra et domstolssynspunkt vil viktige hensyn ved utformingen av barnelovgivningen være:

- Å ivareta hensynet til barnets beste, jf. barneloven § 48, FN's barnekonvensjon artikkel 3 nr. 1 og grunnloven § 104.
- Å redusere antall tvister for domstolene.

Med dette som utgangspunkt gis følgende merknader til de forslagene som er sendt på høring:

2. FORELDREANSVAR.

Det foreslås en hovedregel om at begge foreldre får del i foreldreansvaret fra barnets fødsel, også der foreldrene ikke er gift eller bor sammen ved barnets fødsel. Mor skal imidlertid ha en mulighet til å melde fra til Folkeregisteret innen et år, derom hun ikke ønsker felles foreldreansvar.

De foreslåtte regler innebærer at det er mor som må være den aktive, dersom hun ikke ønsker felles foreldreansvar. Ved passivitet fra mors side vil foreldreansvaret være felles, uten noen nærmere vurdering av hva som vil være til barnets beste. Det vil da kunne oppstå felles foreldreansvar også i tilfeller der dette ikke vil være til barnets beste, for eksempel i tilfeller der far er perifer og ikke viser interesse, eller der det har vært et høyt konfliktnivå mellom partene. Det synes ikke å være til barnets beste at aktivitetsplikten legges på mor i disse tilfellene.

Felles foreldreansvar forutsetter samarbeid mellom foreldre, og denne forutsetning vil ikke alltid være stede der foreldrene ikke bor sammen ved barnets fødsel. Det vil derfor ikke være til barnets beste at det oppstår felles foreldreansvar, uten at det er enighet om dette, eller fastsatt ved dom at foreldreansvaret skal være felles.

Der det ikke foreligger enighet om felles foreldreansvar, bør derfor hovedregelen være som nå, at mor har foreldreansvaret alene, og at det er far som må reise sak for å få del i foreldreansvaret. Dette vil hindre at det oppstår felles foreldreansvar "ved passivitet", der dette ikke vil være til barnets beste. Far vil som nå kunne få del i foreldreansvaret etter en konkret vurdering av hva som er til barnets beste.

En hovedregel som foreslått vil også kunne gi flere tvister for domstolene, ved at det etableres felles foreldreansvar der dette ikke er til barnets beste, og dette først kommer opp i en aktuell situasjon der begges medvirkning er nødvendig.

3. REGLER OM FLYTTING MED BARN.

Gjeldende rett er at bostedsforelderen skal varsle samværsforelderen 6 uker før flytting innenlands.

Det sendes to forslag på høring:

Alternativ 1 er å videreføre dagens ordning med 6 ukers varsel, men med krav om at foreldrene må møte til mekling, og slik at det er bostedsforelderen som må begjære mekling.

En varslingsplikt kombinert med meklingsplikt synes å ivareta barnets interesser på en god måte.

Det er imidlertid en forutsetning for dette alternativet at meklingsinstansene har kapasitet til å gjennomføre mekling innen seksukersfristen, slik at ikke meklingsplikten vil forsinke eller vanskeliggjøre gjennomføringen av flyttingen.

Dersom denne forutsetning ikke lar seg oppfylle, bør det ikke innføres meklingsplikt.

Alternativ 2 er at foreldre med felles foreldreansvar må være enige om flyttingen, dersom flyttingen fører til at samværsordningen må endres.

Etter dette alternativet er det den som ønsker å flytte med barna, som må reise sak ved uenighet. Et slikt alternativ kan føre til utsettelse av en flytting som er vel begrunnet både ut fra bostedsforelderens behov og barnas behov. Flyttingen kan for eksempel være begrunnet i arbeidsforhold, utdanning, eller behov for å komme nærmere familie og nettverk.

Dersom bostedsforeldereren skal gjennomgå en rettssak med mulig ankerunde før flytting, kan dette føre til at en flytting som vil være til barnets beste, ikke lar seg gjennomføre, for eksempel fordi et arbeidstilbud går tapt. Det er også bemerket i høringsnotatet at en slik situasjon kan føre til problemer i forhold til dagpengeordningen, dersom bostedsforeldereren er arbeidsledig.

Dersom foreldrene ikke kommer til enighet, vil hensynet til barnets beste tilsi at flyttingen gjennomføres uten forutgående tvist, og at en evt. tvist tas i etterhånd. Det vil for øvrig være mulig å kreve midlertidig avgjørelse for å hindre en flytting som vil være til skade for barna.

Å pålegge bostedsforeldereren å reise sak før flytting vil kunne virke prosessdrivende og føre til flere tvister for domstolene, noe som ikke vil være til barnets beste.

4. DELT BOSTED.

Det sendes to forslag på høring:

Alternativ 1 er å videreføre dagens ordning, men slik at delt bosted fremheves.

Det fremgår av høringsnotatet at det har vært en stor økning i avtaler om delt bosted, og at hver fjerde familie i dag avtaler en slik ordning. Det vises videre til forskning, der det fremgår at det er en viktig forutsetning for delt bosted at foreldrene evner å samarbeide og bor i nærheten av hverandre.

Disse to grunnleggende forutsetninger, evne til samarbeid og nærhet i bosted, tilsier at det ikke bør stilles opp noen hovedregel om delt omsorg. Det kan også være store

individuelle forskjeller når det gjelder barns behov og evne til å tilpasse seg en ordning med delt bosted.

Ut fra hensynet til barnets beste bør derfor ikke delt bosted gjøres til en generell hovedregel.

Det gis derfor støtte til departementets foretrukne forslag om at det ikke innføres noen hovedregel om delt omsorg.

Alternativ 2 er å gjøre delt bosted til lovens hovedregel, men legge inn forutsetninger om at dette er en videreføring av omsorgen forut for samlivsbruddet, at foreldrene bor i nærheten av hverandre slik at barnet kan gå på en skole, og at barnet har et ønske om på bo sammen med begge foreldre.

Valg av omsorgsalternativ skal gjøres ut fra hensynet til barnets beste. Hva som er til barnets beste, vil bero på en totalvurdering av ulike forhold knyttet til omsorgspersoner, bolig, skole, nettverk mv. Hensynet til barnets beste tilsier klart at det ikke bør stilles opp noen normalordning eller hovedregel, men at det må gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle.

En hovedregel om delt omsorg vil også kunne virke prosessdrivende og føre til flere tvister for domstolene.

5. TILTAK MOT SAMVÆRSHINDRING.

Det foreslås å endre reglene om tvangsfullbyrdelse, slik at de blir mer tilgjengelige, herunder en klargjøring av unntaket for umulighet.

De foreslåtte endringer i stor grad en videreføring av gjeldende rett, men med noen klargjøringer og presiseringer. Det foreslås også en meklingsordning knyttet til tvangsfullbyrdelse og mulighet til å oppnevne sakkyndig. Videre foreslås det at statens innkrevingsentral får ansvar for å kreve inn bøtene.

En viktig endring er at domstolen i tvangsfullbyrdelsessaker får kompetanse til å gjøre praktiske endringer i en dom eller annen avgjørelse om samværsrett, f.eks. tidspunkter for overlevering, hvor overlevering skal skje mv. Dette kan forebygge nye rettssaker for å løse små spørsmål. Større endringer om omfanget og evt. tilsyn må løses ved ny sak. Disse forslagene synes godt begrunnet og i samsvar med hva som vil være til barnets beste.

Forslaget om trekk i bidrag synes imidlertid ikke å være i samsvar med barnets beste, Et slikt virkemiddel vil ramme barna direkte. Det bør derfor ikke være mulig å foreta reduksjon av bidrag til barna ut over det som følger av de generelle regler om fastsettelse av bidrag.

Med hilsen

Dag Bugge Nordén
Førstelagmann

Anne-Kristine Hagli
Lagdommer